

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

МОЛОДА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА

До 15-річчя від дня незалежності України

Методико-бібліографічні матеріали

Харків - 2006

“Молода українська держава”
(до 15- річчя від дня незалежності України)
Методично – бібліографічні матеріали.

“Незалежне життя – ось де
справжня мета!
Тільки вірний орел вільним птахом
літа...
Тільки вірний орел своє щастя кує,
Тільки вірний народ і бере і дає.”
О.Олесь.

П’ятнадцять літ для історії людської цивілізації – це лише одна мить. Для України з часу здобуття нею незалежності в 1991 р., ці п’ятнадцять років умістили цілу епоху, наповнену подіями і процесами далеконосного значення.

У сферу міжнародного життя Україна увійшла не як зовсім невідома країна. Вона була однією з держав – фундаторів ООН, брала активну участь у зовнішньоекономічних зв’язках. Її добре знали в міжнародних культурних і спортивних колах. Додала їй і сумної слави трагедія Чорнобиля, що стала по суті екологічною катастрофою вселенського масштабу.

Згідно з міжнародним правом держава народжується не в результаті визнання іншими державами, а як наслідок волевиявлення своїх громадян, рішення народу. Акт про проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. знайшов підтвердження під час всенародного референдуму 1 грудня 1991р.

Після проголошення Акта про державну незалежність України 24 серпня 1991 року, Україна задекларувала себе як суверенна, демократична, правова держава, що стала на шлях розбудови громадянського суспільства.

З прийняттям Основного Закону - Конституції України - розпочався етап правового закріплення нових умов і організаційно-правових засад діяльності інститутів громадянського суспільства та державних органів.

Внаслідок здобуття незалежності Україна виявила намір інтегруватися в європейське та світове співтовариство, що, в свою чергу, сприяло розвитку демократичних цінностей та інституцій. Однією з таких демократичних, правових інституцій є український парламент - Верховна Рада України.

Традиції сучасного українського парламентаризму своїм корінням сягають у історію східного слов’янства. Передісторія виникнення якого як інституту представницької влади пов’язується з історичними формами прямої демократії, однією з яких було віче часів Київської Русі.

Наступним яскравим періодом в історії розвитку українського парламентаризму була козацька доба XV-XVII ст. У цьому періоді слід виділити два значних елементи - козацькі ради та проголошення в квітні 1710 року Конституції гетьмана Пилипа Орлика. Перша в Європі Конституція Пилипа Орлика – безсмертна слава української думки і української свободи.

Ця Конституція була першим конституційним актом, що народився на українських теренах і мав суттєвий вплив на демократичний розвиток державного устрою в Україні. Вся наша подальша історія засвідчила – в народній пам’яті прагнення свободи залишилося назавжди.

Багатовікові демократичні традиції акумулювалися під час революційних подій 1917-1918 рр., що вилилися у спробу відновлення української державності. Створена в березні 1917 р. Центральна Рада перетворилася на об'єднавчий і координаційний центр українського народно-визвольного руху з гаслом автономії України.

Після проголошення III Універсалу Центральна Рада стала верховним законодавчим органом Української Народної Республіки. Хоча в жодному зі своїх законодавчих документів Центральна Рада і не називала себе парламентом, але, по суті, вона виконувала його функції.

Наступним етапом у процесі розвитку українського парламентаризму була Верховна Рада Української РСР, яка уособлювала державну законодавчу владу в республіці.

6 березня 1919 р. у м. Харкові на III Всеукраїнському з'їзді Рад було затверджено проект першої Конституції Української Соціалістичної Радянської Республіки. Остаточна її редакція прийнята Всеукраїнським Центральним Виконавчим Комітетом 14 березня 1919 року.

У зв'язку з утворенням СРСР і прийняттям першої Конституції Радянського Союзу (січень 1924 р.) були внесені відповідні зміни до Конституції України, а XI Всеукраїнський з'їзд Рад затвердив нову Конституцію УРСР, що внесла зміни щодо адміністративного устрою (до складу УРСР з 12.10.1924 р. до 02.08.1940 р. - увійшла Молдавська Автономна Соціалістична Радянська Республіка). Верховна Рада Української РСР як законодавчий орган була вперше створена в результаті прийняття Конституції УРСР (прийнята на Надзвичайному XIV Всеукраїнському з'їзді Рад, 30 січ. 1937 р.) на підставі норм третього розділу "Найвищі органи державної влади УРСР". Верховна Рада формувалася шляхом загальних і прямих виборів, причому був визначений принцип представництва - один депутат від 100 тис. населення.

Четверта Конституція УРСР прийнята 20 червня 1978 р. позачерговою сесією Верховної Ради України. Її текст розроблено на основі Конституції СРСР 1977 р., яка відобразила новий етап розвитку держави - побудову в СРСР розвинутого соціалістичного суспільства.

Усі чотири Конституції Радянської України були документами політичними і розроблялися спершу в ідеологічних відділах ЦК КПРС, а оскільки Україна була республікою у складі СРСР, то дані конституційні акти з певним застереженням можна віднести до групи основних законів держави.

16 липня 1990 року Верховна Рада України прийняла Декларацію про державний суверенітет України. Декларація стверджувала сучасну назву держави - Україна, вводила до офіційного легітимного обігу категорії "національна держава", підкреслювала приналежність до українського народу - єдиного джерела державної влади - громадян усіх національностей, констатувала верховенство Конституції та законів республіки на своїй території, розмежовувала владу на законодавчу, виконавчу та судову, гарантувала громадянам рівність перед законом, права та свободи, передбачені як Конституцією УРСР, так і нормами міжнародного права, територіальне верховенство та недоторканість кордонів, економічну самостійність і захист усіх форм власності, економічну безпеку та національно-культурне відродження українського народу. Проголошуючи свій намір стати в майбутньому нейтральною державою, Україна заявила про своє право на власні збройні сили, внутрішні війська й органи державної безпеки, безпосередні та рівноправні відносини з іншими учасниками - суб'єктами міжнародного права, визнавала

пріоритети загальнолюдських цінностей, норм міжнародного права над внутрішнім правовим полем.

Наступним кроком України на шляху до незалежності стало проголошення Верховною Радою України Акта про державну незалежність (24 серпня 1991 р.). Верховна Рада, реалізуючи положення Декларації про державний суверенітет, урочисто проголосила незалежність України та створення самостійної Української держави - України. В одному пункті Акт проголошення незалежності України повторював положення Декларації про неподільність і недоторканість території України, а в іншому - фіксував суттєві зрушення: Декларація стверджувала лише верховенство Конституції і законів УРСР на своїй території, а Акт наголошував, що на території України мають чинність виключно Конституція та закони України.

Перший всеукраїнський референдум, що відбувся 1 грудня 1991 р., відіграв доленосну роль у становленні України як незалежної держави, підтвердив легітимність і надав найвищій юридичній сили прийнятому Верховною Радою Української РСР Акта проголошення незалежності України. Цей референдум довів реальну спроможність українського народу самостійно вирішувати найважливіші питання суспільного та державного життя.

28 січня 1992 року сесія Верховної Ради України більшістю голосів прийняла Постанову про Державний прапор України. У ній було визначено колір смуг, з яких складається прапор, та співвідношення ширини й довжини прапора.

У 1992 р. на конституційному рівні було визначено принцип поділу влади, внаслідок чого парламент набув цивілізованого вигляду - із колективної інституції, наділеної формально необмеженою владою, почав набувати рис класичного законодавчого органу демократичної держави.

Після здобуття Україною незалежності, політичний розвиток у країні дедалі більше стверджується на шляху парламентської демократії, а боротьба різноманітних політичних сил набуває політичних форм. Головним надбанням України як незалежної держави та новою віхою в розвитку українського парламентаризму стало прийняття 28 червня 1996 року нової Конституції України. Вона є надзвичайно важливим політико-правовим документом довгострокової дії, фундаментом не лише сучасних, а й майбутніх перетворень у суспільстві, основою його консолідації. Конституція закріплює в Україні засади державної політики, спрямованої, насамперед, на забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя. Вона заклала серйозні завдання для розвитку та зміцнення демократичної, соціальної та правової держави.

У новітній історії України є дата, яку можна назвати найважливішою: 24 серпня 1991 року. Це - День Незалежності, який ми відзначаємо вже п'ятнадцятий рік.

Цього дня п'ятнадцять років тому народилася Незалежна Україна. Відбулася подія, про яку мріяли десятки поколінь українського народу впродовж багатьох століть.

Двічі у середині XVII та на початку XX ст., українці намагалися збудувати незалежну державу. Багаторічні жорстокі війни, що велися в ім'я досягнення незалежності, через різні причини не завершилися успіхом. Проте в цих війнах гартувалася воля українського народу, зростала його національна самосвідомість, народжувалися традиції, які впливали на ментальність українців, змушували їх не забувати під чужоземним пресингом, чиїх батьків вони діти.

У незабутні серпневі дні 1991 р. було розв'язано доленосне питання про вихід із держави, яка тримала Україну в своїх жорстоких обіймах з 1654 р. За ці роки зроблено вже багато, але належить зробити ще більше .

П'ятнадцять років тому ми вступили в абсолютно нову епоху, нову якість, яка матеріалізується у зовсім іншій державі, іншому суспільстві, іншій нації. За масштабами і радикальністю змін, які приніс цей поворот історії, його можна порівняти з хрещенням Київської Русі. З розпадом Радянського Союзу на очах усього світу зламано до самих основ пов'язані з ним суспільно-політичний лад, економічну систему, спосіб життя, ідеологію та комплекс духовних цінностей. Проголошення незалежності України поклало початок тривалим і дуже складним трансформаційним процесам.

У давній і недавній вітчизняній історії немало таких знакових постатей - від Богдана Хмельницького до Олесья Гончара. Усі вони, по-своєму і відповідно до історичних та життєвих обставин, переслідували священну мету - зберегти Україну для України.

Пророче Шевченкове слово, праця мислителів і подвижників наших від Франка і Грушевського до Хвильового і Стуса вселила в нас непохитну віру в Україну. Неопалимою купиною освітлює ця віра весь наш пройдений і майбутній шлях. У найтяжчі часи наші предки, наші батьки і діди, не зреклися її.

Сучасність загострює потребу в політичній еліті, духовному авангарді, які мають зосереджуватися на формуванні та утвердженні об'єднавчих засад українського суспільства, реалізації його потенціалу. Для цього слід зробити гуманітарну політику пріоритетною в державі. Це означає, що головним джерелом, головним критерієм розвитку сучасного суспільства та держави мають стати культура, наука, освіта, інтелект.

Незалежність і державність зріли у глибинах нашої тисячолітньої минулого і проростали навіть у часи бездержавності, національного та соціального гніту. Наш народ пам'ятає і радість перемог, і гіркоту поразок, тріумфи і приниження, героїв і відступників. Тому, відзначаючи День незалежності України, ми глибоко усвідомлюємо: сучасним і майбутнім поколінням належить завершити те, за що боролися кращі представники українського народу. І ця висока мета має додати всім нам сил і натхнення.

Важлива роль у відзначенні цієї дати в історії країни належить бібліотекам.

Робота бібліотек повинна бути спрямована на популяризацію літератури з питань суспільно – політичного та економічного життя країни, досягнень в державі, постійне інформування про введення в дію нових законів та законодавчих актів.

З метою популяризації знань серед читачів, рекомендуємо організувати і провести в бібліотеках такі заходи:

- книжково – ілюстративні виставки:
“ Історія України : з давніх – давен до сьогодніня”, “ Основні етапи розвитку української державності”, “ Хто не знає свого минулого, той не зможе побудувати майбутнього”, “ І доля, і вибір наші – Незалежність”.
- свято рідної мови:
“ Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову”,
-вікторини:
“ Мова – це наш всенародний скарб”, “ Куди їде цей потяг...?”

- дискусії:
“15 років у моїй долі”, “Країна живе – це вже досягнення”.
- історичні конференції:
“Основні етапи розвитку української державності”, “Україна на шляху до демократії”, “Шляхами віків”.

Додаток № 1.

“Історія України: з давніх – давен до сьогодні”

книжкова виставка

Розділ 1. Східнослов'янська держава –Київська Русь.

«У нас воля виростала.
Дніпром умивалась,
У голови гори слала.
Степом укривалась»!

Т.Г.Шевченко.

Розділ 2. Українська козацька держава

«Знаю, батьку, Славна Січ
Ворогам ішла навстріч,
Рідну землю захищала
І народ наш прославляла!»

Розділ 3. Україна у період світових воєн.

“За Україну!
З огнем завзяття
Рушаймо, браття,
Всі вперед!”

М.Вороний.

Розділ 4. Відродження незалежності України.

“Горнись до тебе, Україно,
Як син до матері горнись.
За тебе рідна і єдина
Щодня я богові молюсь”

А.Малишко.

Розділ 5. Україна: поступ у ХХІ століття.

“Настала переміна!

У цьому ж – ні найменшого
гріха,
На Україні буде Україна,
А не чиясь окраїна глуха.
Це так природно! Так, здається,
просто...
Що генієм омріяне пророцтво
Урешті – решт усе – таки
збулось!

Т.Петриненко.

Додаток №2.

“Передаймо нащадкам наш скарб – рідну мову”
(Сценарій свята рідної мови)

Оформлення сцени: національна символіка, український рушник, пергамент із давньоруським шрифтом, плакат на стенді із словами:
„Усунути деформацію мови, очистити її від спотворень, повернути нашій мові справжню народну красу – це справа честі всіх нас, і старших, і молодших, це природний обов’язок кожного перед незалежною, вільною Україною. Адже і мовою нації визначається моральне здоров’я народу, його розвиненість, культурність. Усе це також визначатиме образ і творчу спромогу України в сім’ї цивілізованих демократичних держав”

Олесь Гончар.

Звучить пісня “Це моя Земля”
(Муз. Л.Остапенко, сл. О.Ткач)

Ведучий 1. Протягом кількох століть жорстоко знищувалася культура українського народу. Особливої наруги зазнала наша мова, оскільки саме вона була, є і буде коренем роду українського. Її забороняли, ігнорували, принижували, охрестивши „холопською”. Зародившись десь на світанні суспільного слов’янського життя, мова наша витерпіла страшне лихоліття, торттури, пережила утиски Польщі, Москви, але, перегорівши, як криця, дійшла до нас чимало, свіжою, мужньою, незаплямованою, справді щирорусов’янською мовою.

Читець.

„О слово рідне! України слава!
Богдана мудрість і Тараса заповіт.
І гул століть, і сьогодні гомін
В тобі злились, як духу моноліт.”

В.Баранов

Ведучий 2. А зараз згадаємо історію літописання, яке почалося в Україні дуже рано, трохи не одночасно з початком християнства на наших землях. Наші старі літописи не дійшли до нас в оригіналах, а збереглися в копіях або переробках. В 1113 році появилася славнозвісна праця печерського Нестора „Повість временних літ”

Читець.

„Він прийшов до Києво – Печерської лаври сімнадцятилітнім юнаком і назавжди залишився тут, щоб стати не тільки монахом, а й батьком української історії.”

Ведучий 1. Нестора часто називають літописцем. Це так, але правильніше його називати письменником та істориком. Не просто першим професійним істориком Русі, а батьком усієї нашої історії. Так конкретизовано й художньо яскраво до Нестора не писав на Русі ніхто. Нестор звів в одне ціле різні літописи, створені його попередниками, творчо опрацював їх, збагатив їх

своїм літописом, і з – під його невтомного пера вийшла цілісна й тематично завершена книга, яка не тільки дає уявлення про те. „звідки пішла Руська земля, і хто в ній найперший почав княжити”. А й читається як надзвичайно захоплюючий художній твір на теми нашої історії.

Ведучий 2. У цілості збереглася найцінніша пам'ятка давньоруської літератури „Слово о полку Ігоревім”. А найперша наша пам'ятка, написана в Києві 1056-1057 рр., - це „Остромирове Євангліє”. Коли християнський світ ще молився латинською мовою, а Московія – старослов'янською, козацька Україна мала вже свій так званий Пересопинський Новий Завіт рідною мовою. Він зберігся. На „Пересопинському Єванглії” присягають на вірність Президенти сучасної України.

Читець.

“О мово, ночі колискова!
Прийми мій радісний привіт.
Навік пройшла пора безславна...
Цвіти і сяй моя державна...”

О.Олесь

Ведучий 1. Ознаки української мови фіксуються в пам'ятках, починаючи з найдавніших джерел, датованих XI ст. Існує два погляди на зародження і розвиток української мови як окремої слов'янської: українська мова виникла після розпаду давньоруської мови у XIV ст.; безпосереднім джерелом української, як і інших слов'янських мов, виступає праслов'янська мова, розпад якої розпочався в VII ст.

Ведучий 2. Так склалася доля, щоб найперші книжки, надруковані кирилицею, серед цілого слов'янства були українські. Перший друкар українських книжок був німець Швайпольд Фіоль. Він сам змайстрував перші друкарські машини і в 1491 році видрукував “Октагх” та “Часословець”.

Ведучий 1. Сучасна українська літературна мова пов'язується з конкретною датою – виданням „Енеїди” Котляревського у 1798 р. Знаменита поема стала першим друкованим твором, написаним живою народною мовою, всупереч тогочасній традиції користування книжною українською мовою у писемній практиці, конкретні сфери якої, зокрема книгодрукування, поступово зводилися нанівець заборонами на українське слово, розпочатими Петром І.

Читець.

“Так Котляревський у щасливий час
Українським словом розпочав співати
І спів той виглядав на жарт не раз,
Та був у нім завдаток сил багатий,
І вогник, ним засвічений, не згас,
А розгорівсь, щоб всіх нас зогрівати.”

П.Тичина.

Ведучий 2. В Україні ще в XVII ст. була поширена видавнича справа, функціонувало, як на ті часи, багато друкарень, які випускали книги польською, латинською, грецькою, українською книжними мовами. Були такі відомі на всю Європу друкарні, як Києво – Печерська і Чернігівська.

Ведучий 1. Ще одна дата – 1840 р., коли вперше було видано твори Т.Г.Шевченка, - можна вважати доленосною: з того часу українська літературна мова стала на важкий, але плідний шлях розвитку і нормативної стабілізації. На цьому шляху були і перепони, і заборони, і кров та сльози найкращих синів.

Читець.

„Ну що б здавалося, слова?
Слова та голос.
Більш нічого.
А серце б'ється, ожива,
Як їх почує...”

Т.Г.Шевченко.

Ведучий 2. Існують дати в скорботному календарі української мови:

- 1720 р. – російський цар Петро I заборонив друкувати книги українською мовою;
- 1769 р. – видано розпорядження Російської церкви про вилучення у населення України українських букварів та українських текстів із церковних книг;
- 1775 р. – зруйновано Запорізьку січ і закрито українські школи при полкових козацьких канцелярія;
- 1862 р. – закрито українські недільні школи, які безкоштовно організували видатні діячі української культури;
- 1863 р. – указ російського міністра Валуєва про заборону видання книжок українською мовою⁴
- 1876 р. – указ російського царя Олександра II про заборону друкування нот українських пісень;
- 1884 р. – закрито всі українські театри;
- 1908 р. – вся культурна і освітня діяльність в Україні визнана царським урядом Росії шкідливою, ”могущей вызвать последствия, угрожающие спокойствию и безопасности Российской империи”;
- 1914 р. – російський цар Микола II ліквідує українську пресу – газети і журнали;
- 1938 р. – сталінський уряд видає постанову про обов’язкове вивчення російської мови;
- 1983 р. – видано постанову про так зване посилення вивчення російської мови у школах і поділ класів на 2 групи – російські та українські, що привело до нехтування рідною мовою навіть багатьма українцями.
- 1989 р. – видано постанову, яка закріплювала в Україні російську мову як офіційну загальнодержавну мову.

Ведучий 1. Мова – це показник культури людини. Недаремно кажуть: ”Заговори, щоб я тебе побачив”. На жаль, сьогодні небагато людей, які володіють досконало рідною мовою. Причиною цієї прикрасі є, насамперед, те, що в результаті злиття української і російської мов, утворився так званий „суржик”, який поганить і засмічує одну з найкрасивіших мов світу.

Читець.

„Закультурилася жінка до самого краю:
Хто вона і як говорить, вже й сама не знає.
По – російськи чи вкраїнськи – розібрати
трудно,
Тому й слухать її мову, слово честі, нудно.

І.Ліщина.

Ведучий 2. Українська мова вважається однією з наймилозвучніших мов у світі. На одній міжнародній конференції було названо три мови, які є найкращими у світі: українська, італійська і грузинська. Не випадково саме в цих народів так багато пісень і славних співаків.

Читець.

“Одна вона у нас така -
Уся співуча і дзвінка,
Уся плакуча і гримуча,
Хоч без...лаврового вінка.”

Т.Шевченко.

Ведучий 1. Максим Рильський закликав:” Пильно і ненастанно політь бур’ян”. А „бур’яну” ж у нашій мові так багато. Перед нами стоїть відповідальне завдання: взяти все краще з надбання наших предків, сконцентрувати весь розум і духовний потенціал нації, щоб відродилася і розквітла Україна, щоб усміхнулася доля нашого народу.

Читець.

“Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно
Політь бур’ян. Чистіше від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям...”

М.Рильський.

Звучить пісня П.Зіброва «Є в нас все».

Додаток №3.

“Мова – це наш всенародний скарб”

(вікторина)

1. З якої статті Конституції України ці рядки: “Державна мова в Україні є українська мова”.
Відповідь. Стаття 10 (Конституція України).
2. Українська мова належить до якої групи мов?
Відповідь. Українська мова належить до слов’янської групи мов, яку традиційно ділять на східнослов’янські і західнослов’янські та південнослов’янські. Наша рідна мова, російська та білоруська є східнослов’янськими.
3. Коли з’явилася найдавніша згадка про “руську” (тобто українську) мову на території сучасної України?
Відповідь. Найдавніша згадка про «руську» мову на території сучасної України належить до 858 року.
4. Коли вперше українську народну мову було піднесено до рівня літературної?
Відповідь. Вперше українську народну мову було піднесено до рівня літературної наприкінці XVIII століття з виходом у 1798 році першого видання “Енеїди” І.Котляревського, який вважається зачинателем нової української літературної мови. А основоположником української літературної мови став Тарас Григорович Шевченко.
5. Як сказав про мову український письменник О.Гончар?

Відповідь. “Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе”.

6. Т.Г.Шевченко поставив своє вогненне слово на сторожі “малих отих рабів німих”. Пригадайте слова Кобзаря про українську мову.

Відповідь. “...Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло них
Поставлю слово.”

7. В якому вірші відомий український поет Володимир Сосюра передав своє захоплення українською мовою, нев’янучим її цвітінням?

Відповідь. В.Сосюра “О, мова моя!”
“О місячне сяйво і спів солов’я,
Півонії, мальви, жоржини!
Моря бріліантів, це – мова моя,
Це – мова моєї України.”

8. Назвіть, будь ласка, відомі Вам українські прислів’я та приказки.

Додаток №4.

Висловлювання про мову, слово.

“Рідна мова – це музика й малювання”

В. Овсянико – Куликовський.

“Мова – універсальна, але користування нею вкрай індивідуальне. Це своєрідний енергопровід: від одного до іншого, від одного до багатьох.”

П.Мовчан.

“Мова – це доля нашого народу, і вона залежить від того, як ревно ми всі плекатимемо її.”

О Гончар.

“Слово – зброя. Як усяку зброю, його треба чистити й доглядати.”

М.Рильський.

“Поки жива мова в устах народу, до того часу живий і народ.”

К.Ушинський.

“Слово до слова – зложиться мова.”

Народна мудрість.

“Любіть Україну у сні й наяву,

Вишневу свою Україну,

Красу її, вічно живу і нову,

І мову її солов’їну.”

В.Сосюра.

“Той, хто зневажливо ставить ся до рідної мови, не може й сам викликати поваги до себе”

О.Гончар.

“Так почуй же нашу мову.

Мову серця розкривання,

Як бандуру, як кленову

Українського звучання.”

П.Тичина.

“Прихилюся до тебе уклінно,
Побажаю і щастя, й добра.
Тільки вірю – не вмреш,
Україно.
Бо співочий народ не вмира.
Переміниться світу будова
І сягне у космічну блакить.
Рідна мова моя кольорова
На далекі зірки полетить.”

СЛитвин.

Література.

- Про День проголошення незалежності України: Постанова Верхов. Ради УРСР. 16 лип.1990 р.// Відом. Верхов. Ради УРСР.- 1991.- № 31.- Ст.430.
- Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верхов. Радою УРСР, 24 серп. 1991р. // Голос України.- 1992.-17 груд.- С.2
- Ющенко В. Давос: світ пізнає Україну: Промова Президента України на Всесв. Екон. Форумі // Уряд. Кур'єр.- 2005.- 1 лют.-С.4
- Ющенко В. Україну будує кожен з нас: Виступ Президента України на Майдані Незалежності, 24 серпня 2005 року // Уряд. кур'єр.- 2005.-26 серп.-С.1,3.
- Горелов М. Цивілізаційна історія України.- К. ТОВ УВПК “ЕксОб”, -2005.-632с.
- Жулинський М. Україна: випробування свободою // Сл. і час.- 2001.- №8.- С.4-12.
- Єфименко О. Історія України та її народу.- К., 1992.- 326с.
- Нартов В. Історія України з давніх – давен до сьогодення.- Харків: Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2006.-352с.
- Субтельний О. Україна: історія.- К., 1993.- 736с.
- Супруненко В. Ми – українці: Енциклопедія українознавства: У 2 кн.- Дніпропетровськ, 1999.- 826с.
- Терещенко Ю. Україна і європейський світ. Нарис історії від утворення стародавньої держави до кінця XVI ст.-К., 1996.- 574с.